

Свірко С.В.,
доктор економічних наук,
доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри національної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Державний університет «Житомирська політехніка»,
Єфімова Е.В.,
Державний університет «Житомирська політехніка»,
Гоша К.С.,
Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Житомир

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

Правова політика, як особлива форма державної політики, виступає основою життєдіяльності будь-якої країни оскільки вона є «політикою держави, спрямована на забезпечення прав і свобод громадян, законності та правопорядку в суспільних відносинах», а головне її завдання полягає у «..нормативно-правовому забезпеченні реформ, які проводяться в державі» [1].

Нагадаймо, що згідно ст.3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [2]. Таким чином, національна безпека, як запорука на тільки особистої безпеки людини, а й існування громадян нашої країни загалом обіймає центральну позицію серед об'єктів правової політики.

На сьогодні вітчизняна правова політика на поточному рівні представлена перед усім Законом України «Про національну безпеку», а на стратегічному - Стратегія національної безпеки України [3, 4].

Закон України «Про національну безпеку» «визначає та розмежовує повноваження державних органів у сферах національної безпеки і оборони, створює основу для інтеграції політики та процедур органів державної влади, інших державних органів, функції яких стосуються національної безпеки і оборони, сил безпеки і сил оборони, визначає систему командування, контролю та координації операцій сил безпеки і сил оборони, запроваджує всеосяжний підхід до планування у сферах національної безпеки і оборони, забезпечуючи у такий спосіб демократичний цивільний контроль над органами та формуваннями сектору безпеки і оборони» [3].

Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України №392/2020 від 14.09.20 є «основним документом довгострокового планування, яким визначаються основні напрями державної політики у сфері національної безпеки» [3, 4].

Аналіз представлених позицій свідчить про певну нелогічність змісту та заявлених позицій [3, 4, 5]. Так, Стратегією національної безпеки України передбачено розробку в межах останньої сукупності Стратегій, а саме [3, 4, 5]: Стратегії людського розвитку; Стратегії воєнної безпеки України; Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту України; Стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу України; Стратегії економічної безпеки; Стратегії енергетичної безпеки; Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату; Стратегії біобезпеки та біологічного захисту; Стратегії інформаційної безпеки; Стратегії кібербезпеки України; Стратегії зовнішньополітичної діяльності; Стратегії забезпечення державної безпеки; Стратегії інтегрованого управління кордонами; Стратегії продовольчої безпеки; Національної розвідувальної програми (одразу відмітимо досить оперативну розробку всіх вищевказаних документів довгострокового

планування впродовж 2020-2022р.р.). Тим самим, вказані види безпеки ідентифіковані як складові національної безпеки.

В той же час, Законом України «Про національну безпеку» передбачено виокремлення в межах національної безпеки виключно таких її видів як воєнна безпека («захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від воєнних загроз») та державна безпека («захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру») [3].

Отже, за досить оперативної розробки всіх безпекових Стратегій упродовж 2020-2022р.р., потребують подальшої розбудови структурні положення національної безпеки України з чіткою ідентифікацією останніх саме в Законі України «Про національну безпеку».

В контексті вищевказаної пропозиції вбачається за доречне прийняти до увагу сформовану раніше структуру державної безпеки, як складової національної безпеки (табл.1) [5].

Характеристика складових державної безпеки [5]

<i>Назва складової</i>	<i>Визначення поняття</i>
Безпека загального управління	стан захищеності системи загального державного управління від різнопрофільних загроз з метою забезпечення її функціонування та подальшої розбудови
Політична безпека	стан захищеності політичної системи держави від різних загроз з метою забезпечення її функціонування та подальшого розвитку
Економічна безпека	стан захищеності економіки держави від різнофакторних загроз в контексті забезпечення розвитку усіх її інституційних секторів
Військова безпека	стан захищеності державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих державних інтересів від військових загроз
Безпека громадського та правового порядку	стан захищеності життєво важливих для суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина від загроз їх спокою та майновим правам, а також діяльності економічних суб'єктів
Соціально-гуманітарна безпека	стан захищеності соціальної, освітньої, наукової, культурної, духовної, медичної, медіа сфер від різновекторних загроз на забезпечення їх функціонування та подальшого розвитку
Інформаційно-комунікаційна безпека	стан захищеності методів, процесів та способів використання обчислювальної техніки і систем зв'язку від загроз викрадення, зміни та знищення інформації з метою забезпечення ефективної організації діяльності людей
Ресурсно-екологічна безпека	стан захищеності довкілля та надр держави від загроз порушення їх рівноваги, знищення, неефективного використання з метою їх забезпечення їх збереження та відновлення
Міжнародно-дипломатична безпека	стан захищеності міжнародної та дипломатичної сфери держави від зовнішніх загроз державі з метою забезпечення миру та добросусідських партнерських відносин

Така сегментація державної безпеки враховує вітчизняне нормативно-правове поле, світові підходи до визначення об'єктної уваги держави та її загроз, сучасні тенденції до розвитку громадського суспільства.

Чітка ідентифікація складових національної безпеки в межах закону України «Про національну безпеку», як базису правової політики в сфері національної безпеки, сприятиме більш чіткому розумінню власне національної безпеки, її викликів, загроз та небезпек, а отже і перспектив розвитку останньої.

Список використаних джерел:

1. Железняк Н.А. Поняття державної правової політики та її загальна характеристика. Наукові записки НаУКМА. Т. 21. Юридичні науки, 2003. С.8-14.
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 02.10.2024)
3. Про національну безпеку України: Закон України №2469-VIII від 21.06.18 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (дата звернення: 02.10.2024)
4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України №392/2020 від 14.09.20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення: 02.10.2024)
5. Свірко С.В. Механізми державного управління бюджетною безпекою: монографія. Житомир: ТОВ «Видавничий дім «Бук-Друк»», 2021. 436 с.